

สรุปสถานการณ์การปลูกข้าวญี่ปุ่นในประเทศไทย

ข้าวญี่ปุ่นเป็นข้าวในกลุ่มจาปอนิกา (Japonica Type) มีถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตอบอุ่น พบปลูกมากในประเทศญี่ปุ่น เกาหลี ไต้หวัน และบางส่วนของประเทศจีน ช่วงอุณหภูมิที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตอยู่ระหว่าง 18-25 องศาเซลเซียส ลักษณะของพันธุ์ข้าวญี่ปุ่นโดยทั่วไป ได้แก่ ต้นเตี้ย แตกกอมาก เมล็ดสั้นป้อม ข้าวสวยมีลักษณะนุ่มและเหนียว และให้ผลผลิตสูง สำหรับประเทศไทยสถาบันวิจัยข้าว กรมวิชาการเกษตร ได้นำข้าวญี่ปุ่นมาทดลองปลูกตั้งแต่ พ.ศ. 2507 ที่สถานีทดลองข้าวพาน จังหวัดเชียงราย และพบว่า บริเวณภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน และภาคเหนือตอนล่างเป็นพื้นที่เหมาะสมสามารถปลูกข้าวญี่ปุ่นได้ทั้งฤดูนาปีและนาปรังในเขตชลประทาน ในฤดูนาปรังช่วงเดือนปลูกที่เหมาะสมอยู่ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ เนื่องจากมีสภาพอากาศหนาวเย็นจะให้ผลผลิตสูงกว่าในฤดูนาปีซึ่งมีช่วงปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม (เทคโนโลยีการปลูกข้าวญี่ปุ่น, 2538) ข้าวญี่ปุ่นที่ปลูกในฤดูนาปีจะมีอายุระหว่าง 80-100 วัน ส่วนข้าวญี่ปุ่นที่ปลูกฤดูนาปรังอายุข้าวจะมากขึ้นถึง 120-135 วัน ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2545 มีการวิจัยและพัฒนาการปลูกข้าวญี่ปุ่นอย่างเป็นระบบครบทุกด้าน และในปี พ.ศ.2538 ได้มีการรับรองพันธุ์ข้าว ก.ว.ก.1 (Sasanishiki) และ ก.ว.ก.2 (Akitakomachi) พร้อมทั้งได้จัดทำเอกสารวิชาการ “เทคโนโลยีการปลูกข้าวญี่ปุ่นในประเทศไทย” และจัดพิมพ์เป็นหนังสือในปี พ.ศ. 2554

สถานการณ์การผลิต

ปัจจุบันมีภาคเอกชนดำเนินการส่งเสริมการปลูกข้าวญี่ปุ่นในเขต จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน มีพื้นที่ปลูกในฤดูนาปรัง 2561 ประมาณ 30,000 ไร่ ส่งเสริมจะใช้รูปแบบเกษตรพันธสัญญา (Contract Farming) ราคารับซื้อ 8-11 บาท (ข้าวเปลือกสดความชื้นไม่เกิน 25%) พันธุ์ที่ใช้ปลูกได้แก่ พันธุ์ ก.ว.ก.1 (Sasanishiki) ร้อยละ 60 และ ก.ว.ก.2 (Akitakomachi) ร้อยละ 40 ของพื้นที่ปลูกซึ่งมีผู้ประกอบการดังนี้

รายชื่อผู้ประกอบการส่งเสริมการปลูกข้าวญี่ปุ่น

ลำดับที่	ชื่อสถานประกอบการ	ชื่อผู้ติดต่อ	โทรศัพท์
1	โรงสีข้าวเกริก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	นายสุทิน กองทอง	0-5363-1121
2	บริษัท พีแอนด์พี โกะเมะยะ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	นายพรชัย หลาบมาลา	0-5367-3893
3	บริษัท อานันทพร จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	นายรชฏ อึ้งอภินันท์	08-1992-2299
4	โรงสีข้าวจิราภรณ์ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย	นายสนั่น สุภาวะ	08-1885-5817
5	บริษัท เจปอนนิค้าไรซ์ จำกัด อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย	นายประเทือง จันท์คำ	08-1752-5110
6	บริษัท ทนาเกรน จำกัด อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย	คุณสุภาศิริ	08-9910-1372
7	บริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด	คุณสุวิช	08-858-9701

สถานการณ์งานวิจัยและพัฒนาข้าวจาปอนิกา

การผลิตเมล็ดพันธุ์

ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย ผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก ฤดูละ 4,000 กิโลกรัม (ก.วก.1 2,000 กิโลกรัม และ ก.วก.2 2,000 กิโลกรัม) จำหน่ายให้ผู้ประกอบการและเกษตรกรที่สนใจ นำไปผลิตขยายเมล็ดพันธุ์ใช้ในการส่งเสริมการปลูก

การวิจัยและพัฒนาในปัจจุบัน

- 1) โครงการวิจัยปรับปรุงพันธุ์ข้าวจาปอนิกาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในเขตภาคเหนือ ดำเนินการ ปีงบประมาณ 2558 ถึง 2562 ปัจจุบันมีสายพันธุ์ดีเด่น จำนวน 2 สายพันธุ์
- 2) โครงการพัฒนาเทคนิคการเพาะกล้าและการปลูกข้าวจาปอนิกาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในเขตภาคเหนือตอนบน โดย ศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย
- 3) แผนงาน การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพข้าวจาปอนิกาสายพันธุ์ PSL95003-PRE-MB₁-PAN-4-2 ในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดย ศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก

แนวทางการวิจัยและพัฒนาในอนาคต

- 1) พัฒนาพันธุ์ข้าวจาปอนิกา ที่มีคุณสมบัติเฉพาะเพื่อพัฒนาให้เป็นสินค้าเฉพาะ (Niche Market)
- 2) วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตเพื่อยกระดับมาตรฐานการผลิตสู่ ระบบการผลิตแบบ GAP และ อินทรีย์
- 3) พัฒนาระบบการส่งเสริมสู่ระบบเกษตรแปลงใหญ่เพื่อพัฒนาชาวนาลดต้นทุนการผลิต ยกระดับมาตรฐานสินค้าและเพื่อเชื่อมโยงตลาด

ข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการ

การตลาด ปัจจุบันพบว่ามีผู้นำข้าวจาปอนิกาจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในราคาต่ำกว่าข้าวสารญี่ปุ่นที่ผลิตในประเทศไทย ทำให้กระทบต่อตลาดเดิมของผู้ประกอบการ จึงเป็นปัญหาที่สำคัญส่งผลกระทบต่อส่งเสริมการปลูกข้าวญี่ปุ่น ซึ่งแนวทางการแก้ไขในเบื้องต้นนั้น ทางชมรมมีข้อเสนอให้หน่วยราชการช่วยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการร้านอาหารในประเทศเทศและผู้บริโภคได้ทราบว่าในประเทศไทยมีการปลูกข้าวญี่ปุ่นที่มีคุณภาพดี อย่างเร่งด่วนและทั่วถึง และเสนอให้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพข้าวสารญี่ปุ่นที่ผลิตในประเทศไทยเพื่อความมั่นใจของคู่ค้าและผู้บริโภค นอกจากนั้นแล้วยังมีข้อเสนอให้ยกระดับมาตรฐานการผลิต เพื่อผลิตข้าวญี่ปุ่นที่มีคุณภาพดีและมีความปลอดภัย เช่น การผลิตในระบบ GAP หรือ Organic เตรียมรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และการส่งออกตลาดต่างประเทศ-

ศูนย์วิจัยข้าวแพร่ กองวิจัยและพัฒนาข้าว กรมการข้าว
กุมภาพันธ์ 2561